

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 20. julija 1870.

Gospodarske stvari.

Velika vrednost krompirjevca kot senožetnega gnoja. *)

Prideljuje se pri nas mnogo krompirja zato, ker je tečna jed ljudem in tudi dobra piča živali.

O krompirji ne bomo govorili, al o perji njegovem ali krompirjevcu.

Skušnje nam pričajo, da kmetovalci, nevedoči njega vrednost, ga navadno le preveč prezirajo, kajti oni ga pusté na kup zmetenega večidel segnjiti, pa ga dostikrat tudi kar na gnojišče devljejo ali ga pa za nasteljo porabijo.

Vse drugače ravnajo s krompirjevcem drugod.

Vsak gornje-avstrijsk kmetovalec ga brž ko more izvozi na svoje senožeti, dobro vedoč, da v kratkem času, kedar ga je raztrosil po senožeti, se kaže trata obraščena s temno-zeleno in visoko travo, kakor da bi jo bil pognojil z najboljšim mešancem.

Krompirjevec naj se tedaj po travniku raztrosi in tako ondi pusti do spomladi, da strohni, sprhne in razpade. Ostanke se potem spomladi pograbi s senožeti. Navadno ga pa le prav malo ostane, da se pograbi; veči del krompirjevca se pogubi v proge ali brazdice na senožeti. Nagrabljeno se pomeša med gnoj.

Izid ali dobiček tacega gnojenja je tako očiten, da se more spomladi do zadnje bilke pokazati, kje je krompirjevec ležal, kje pa ga ni bilo. Ondi, kamor je krompirjevec segel, trava naglo raste, je večja, gostejša in temnozelená. In vse to doseglo se je, in tako se pridelek pomnožil s tem majhnim trudom, da se je krompirjevec po senožeti raztrosil, kar lahko stori sleherni fantič, da le hlače nosi.

Čudovita gnojina moč krompirjevčeva pa izvira od tod, ker krompirjevec obstoji iz nekoliko delov kali-a ali pepelika in fosforne kisline. Ako sežgeš en cent suhega krompirjevca, dobiš 17 do 18 funtov pepela, v katerem je 7—8 funtov pepelika ali kali-a in 1½ funta fosforne kisline.

Srednji pridelek krompirjevca se ceni na enem oralu do 15 centov, kateri tedaj dá 100 do 120 funtov kali-a in 22½ funta fosforne kisline. Razvidno je tedaj, koliko kali-a in fosforne kisline se po nevednosti zavrže, če se krompirjevec pametno ne porabi, ampak neumno zavrže.

Res je sicer, da se tam, kjer se krompirjevec za nasteljo porabi in med gnoj pomeša, toliko delov njegove vrednosti ne izgubi; vendar kjer narava sama že naprej nam drage snove na drobno razdeljuje, naj

jih sami nikar nazaj na nezdravo in škodljivo ne vodimo!

Tudi se moti, kdor misli, da bode pepelikove in fosforove vrednosti v podobi pepela sežganega, iz enega oralá požetega krompirjevca tako lahko in enakomerno na površje razdelil, kakor se to zgodi s krompirjevcem. Pa tudi to se mora pomisliti, da na vsak drugi način porabljeni krompirjevec prizadene večje stroške in poleg tega še zgubo časa.

Kjer pa se misli krompirjevec za gnojilo senožetim ali travnikom porabiti, nikar naj se ne pusti, da bi se popolnoma posušil, ampak požanje naj se, kedar perje začne velo prihajati in rumeno. Ako se dovelj do časa poreže, ne dobí se le več krompirjevca, temuč to tudi storí, da se rastlinske koreninice zavoljo svoje večje teže močnejše in globokejše vkoreninijo in se morejo potem vspešniše vetrovom zoperstavljati, sicer pa tudi varujejo čvrsto rastle zeliščne obrastlike in zarastke.

Po „Prakt. Landwirth“.
Govekar.

Naj se gospodarji celih sosesk združijo, da skupaj napravljajo sir za kupčijo.

Nasvetuje Fr. Schollmajer.

Sl. ministerstvo kmetijstva je na predlog kmetijske družbe kranjske tudi naši deželi dalo denarne podpore v povzdigo gospodarstva na planinah, in sicer 100 gold. Darila (premije) iz te državne podpore se bodo delila med planinske gospodarje za različna dela na planinah, in sicer pod strogo določenimi pogoji, med katerimi se za sirarstvo more obrniti le nekoliko tega denarja. Veliko večá darila pa je c. kr. ministerstvo samo razpisalo za vse dežele cesarstva; se vé da teh daril morejo deležniki biti tudi naši gospodarji. Na drobno o tem so pisale „Novice“ v 23. listu na strani 183.

Ker je pa sirarstvo s povzdigo gospodarstva na planinah v zeló ozki in tesni zvezi, in ga tudi sl. ministerstvo za kmetijstvo med one pogoje stavi, na ktere se ima pri delitvi premij ozir jemati, ne bo menda odveč, ako podam našim planinskim gospodarjem nekoliko poduka, kako bi se dale z majhnimi stroški in občekoristnim namenom prav primerne sirarnice narediti, da se potem naši gospodarji za zgorej omenjena darila tem laglje potezajo.

Kranjska dežela se pečá z živinorejo in ima v ta namen obilo lepih in bohotnih pašnikov, al vendar poleg vsega tega, razen izvrstnega sira, ki ga delajo na posestvu gosp. Valentina Krisperja v Studencu pod Ljubljano, ne dobimo v celi naši deželi iz domačega mleka tako dobro narejenega sira, da bi kupčevali ž njim.

*) Jako draga nam ponudba.